

12. European Commission, COSME/ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ec.europa.eu/...>
13. Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine, ENPI Cross-border Cooperation Programme, Programming of the 2014-2020 period in the frame of ENI CBC/[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://huskroua-cbc.net/...>
14. PL-BY-UA, ЕИС ПТС Польша - Беларусь - Украина 2014-2020 / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pl-by-ua.eu...>
15. SATU, Семінари та тренінги України, Проект (USAID) Торгова політика України/ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://satu.com.ua/...>
16. WORLD BANK GROUP. Strengthening Auditing and Reporting in Countries of the Eastern Partnership / [Електронний ресурс], Режим доступу: <http://web.worldbank.org/...>

УДК 330.322

Ходакевич Сергій Іванович
к. е. н., доцент
кафедра банківської справи
ДВНЗ «КНЕУ ім.В.Гетьмана»
khs@kneu.edu.ua

АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕХАНІЗМИ КРЕДИТУВАННЯ ДРІБНОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

***Анотація:** розглядаються альтернативні механізми кредитування дрібного та середнього бізнесу на основі поєднання Інтернету, інформаційних та фінансових технологій. Показані інноваційні форми кредитування дрібного бізнесу фізичними особами. Запропоновано розвивати такі механізми кредитування в Україні, створивши адекватну правову базу для їх повноцінного використання.*

Кредитування інноваційних проектів дрібного та середнього бізнесу сьогодні є актуальним питанням розвитку економіки. Сектор дрібного та середнього бізнесу може виступити в Україні основою подолання структурної недосконалості та диспропорційності економіки. Дрібний та середній бізнес класично виступає тією ланкою економіки, яка швидко адаптується до змін, різного роду криз та виступає інноватором в багатьох сферах. В той же час ці види бізнесу характеризуються: слабкою фінансовою базою, обмеженим технічним потенціалом, що уповільнює їх розвиток. Вирішення цих проблем потребує підтримки держави, або доступу до доступних фінансових ресурсів банківських установ. Однак затяжна фінансова криза в Україні породжує нові реальності. Зниження активності українських банків на кредитному ринку, посилення з їхнього боку вимог до позичальників примусили бізнес шукати альтернативні шляхи і способи як вкладення (заощадження) грошей, так і кредитування [1]. У зв'язку із поширенням інформаційних технологій такими альтернативними і перспективними джерелами фінансових ресурсів стали такі онлайн механізми, як: краудфандінг (Crowdfunding), акціонерний краудфандінг або краудінвестінг (Equity Crowdfunding, Crowdinvesting), рівноправне кредитування (між фізичними особами або між фізичними особами та бізнесом, відповідно P2P та P2B Lending) [2]. Як свідчить історія, сектор альтернативних фінансів виник поза межами традиційної фінансової системи. В основі його соціально-економічного механізму лежить усунення традиційних фінансових посередників та пряма взаємодія між юридичними та фізичними особами. Передумовою розвитку механізмів альтернативних фінансів є використання мережі Інтернет, фінансових технологій, що надає можливість напряму поєднувати постачальників та споживачів капіталу, знижуючи транзакційні витрати.

Так, P2P-кредитування зазвичай розшифровується як "peer-to-peer" кредитування (рівноправне кредитування) або "person-to-person" кредитування (кредитування від людини людині), інколи вживається також вислів "соціальне кредитування", краудфандінг або краудлендінг (громадське фінансування). Цим терміном зазвичай позначають видачу й отримання позик фізичними особами прямо, без використання традиційних фінансових посередників (банків, фінансових компаній тощо). Краудфандінг є способом залучення коштів на фінансування проектів, стартапів шляхом збирання добровільних пожертв через інтернет-платформи, проведення благодійних заходів тощо. Організаційно механізм краудфандінгу в Україні можна назвати особистісно-орієнтованим, коли надання коштів здійснюється особі, якій довіряють. Загальносвітовою ж практикою є наявність краудфандінгових платформ, що існують за рахунок комісійних винагород, найбільш відомими з яких є Kickstarter, Indiegogo, де користувач може виступати як кредитором, так і позичальником. На сьогодні світовий обсяг такого кредитування оцінюється 64 млрд дол., а у 2020 р., за оцінками аналітиків Morgan Stanley, може сягнути 300 млрд дол. Середньорічне зростання цього сегмента фінансового ринку перевищує останніми роками 120% [3]. Варто зазначити також, що в світі динамічно розвивається ринок рівноправного кредитування (краудлендінгу), даючи можливість фізичним особам кредитувати інших фізичних осіб або компанії за допомогою відповідних онлайн-сервісів, які, в свою чергу, можуть користуватись послугами інших організацій (бюро кредитних історій, колекторських компаній). Перевага краудлендінга – отримання фінансової винагороди на відміну від благодійної допомоги (отримання не фінансової винагороди) при краудфандінгу.

В той же час, як показав світовий досвід, у разі, якщо фінансування стартапу потребує значних коштів, варто використовувати механізм краудінвестінгу, в межах якого інвестори стають співвласниками компанії. У такий спосіб доцільно залучати кошти тим, хто не має відповідної кредитної історії або не може зацікавити венчурні інвестиційні фонди, бізнес-янголів. Прикладами успішних проектів, профінансованих через краудінвестінг, є соціальний робот Jibo, пікопроектор TouchPico [4].

Як показав світовий досвід, такі платформи дозволяють:

- кредитору – кредитувати позичальників без посередників, отримуючи більшу дохідність порівняно з депозитними ставками;
- позичальнику – отримувати доступ до недорогих кредитів;
- банкам – підключитися до платформи та кредитувати позичальників без витрат на пошук клієнтів, оцінку ризиків і колекшн;
- банкам – надавати додатковий сервіс своїм клієнтам і можливість продавати свої компетенції в оцінці ризиків, опрацюванні платежів і стягненні боргових зобов'язань;
- державі – прискорити темпи зростання економіки за рахунок збільшення кількості підприємств, робочих місць і податкових надходжень;
- надавати іншим фінансовим партнерам доступ до забезпечених і контрольованих за проблемністю кредитних портфелів, що дозволить багатьом гравцям на фінансовому ринку повернутися на ринок споживчого та корпоративного кредитування.

Сьогодні в Україні низка банків вже почали використовувати інструмент P2P-кредитування, пропонуючи дохід за депозитами в середньому на 5% річних вищий, ніж за банківськими вкладами. Це зацікавило чимало клієнтів, і на 1 квітня 2016 року обсяг таких операцій сягнув 1,5 млрд грн, зокрема з березневим приростом 0,6 млрд грн. Як бачимо, банки не залишаються осторонь, а беруть участь як інвестори або як продавці кредитного портфеля. Така діяльність банків може знизити навантаження на кредитний портфель банку, перерозподілити ризики, сприяти перетворенню пасивних заощаджень населення у діючий капітал. Але варто зауважити, що такий вид кредитування не підпадає під дію Закону України "Про банки і банківську діяльність" і не регулюється ні Нацбанком, ні іншими регуляторами фінансового ринку [3].

Підсумовуючи, можна сказати, що одним із проблемним питань для України є використання заощаджень населення, які знаходяться в неорганізованих формах, уповільнюючи

розвиток економіки, зокрема сектор дрібного та середнього бізнесу. Важливим чинником, що суттєво впливає на рівень трансформації заощаджень, є розвиненість фінансових ринків, яка передбачає наявність привабливих альтернативних механізмів фінансування. Такими механізмами в Україні можуть стати краудфандінг, краудінвестінг, краудлєдінг. Враховуючи, що розвиток альтернативних механізмів фінансування розвитку дрібного та середнього бізнесу в умовах національної економіки є актуальним питанням з огляду на невикористаний потенціал пасивних заощаджень населення. Однак цей процес повинен отримати адекватну законодавчу підтримки, яка б дозволила суб'єктам розглянутих форм фінансових відносин функціонувати у правовому полі.

Література

1. Андрєєв О.В., Жукова В.Є. P2b краудлєдінг як механізм кредитування малого бізнесу. - Режим доступу: <http://zapysskymgu.org/wp-content/uploads/2016/09/Андрєєв-Жукова-P2B-краудлєдінг-як-механізм-кредитування-малого-бізнесу.pdf>
2. Collins L., Swart R., Zhang B. The Rise of Future Finance: the UK Alternative Finance Benchmarking Report. – Режим доступу : https://www.nesta.org.uk/sites/default/files/the_rise_of_future_finance.pdf
3. Ферчук А. Кредити без посередників. - Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/business/krediti-bez-poserednikov-vitchiznyanim-pozichalnikom-proponuyut-samim-shukati-sobi-kreditoriv-.html>
4. Василенко А.В. Інноваційні методи фінансування інвестиційних проєктів // Фінансова політика у системі соціально-економічного розвитку України : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 квіт. 2016 р.) / І.Я. Чугунов, М.В. Тарасюк, Т.В. Канєва та ін. ; відп. за вип. І.Я. Чугунов. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – С.204-206. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://knteu.kiev.ua/file/MTc=/ab0627d04c00563fc649a7575cb93e21.pdf>

УДК 336.77

Ходакевич О.В.
Студентка 6 курсу фінансово-економічного факультету
e-mail: hodakevich.oksana@yandex.ua
Науковий керівник: Урванцева С. В.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри інвестиційної діяльності
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ІПОТЕЧНЕ КРЕДИТУВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Визначено основні тенденції у сфері банківського іпотечного кредитування, узагальнено основні проблеми й шляхи активізації діяльності вітчизняних банків у напрямі кредитування фізичних та юридичних осіб під заставу нерухомого майна.

Іпотечний кредит є ефективним засобом акумулювання й перерозподілу грошових коштів, трансформації заощаджень в інвестиційні ресурси, вирішення актуальної соціальної проблеми забезпечення населення житлом, розвитку комерційного та житлового будівництва, що безпосередньо впливає на значну кількість галузей народного господарства.

Аналіз офіційної звітності НБУ за 2006-2016 рр. дозволив виділити наступні тенденції у сфері іпотечного кредитування: